

NADERE BERICHTEN OVER DE FAMILIE VAN EVERDINGEN

DOOR

C. W. BRUINVIS.

PIETER VAN EVERDINGEN, de vader der schilders CESAR en ALLERT, was niet, zooals vermoed werd (*Oud-Holland* XVII, 217) een zoon van den te Egmond a. d. Hoef wonenden JAN VAN E. — wellicht zijn broeder — maar van een CORNELIS VAN E. Immers zijn zoon, die weder CORNELIS PIETERSZ. heette, vermaakte den 23 Augustus 1623, ziek liggende aan boord van het jacht Tholen, waarop hij onderbarbier was, aan het arme gasthuis te Alkmaar *f* 6 en aan zijn vader PIETER CORNELISZ., daar woonachtig, van een onder dezen berustende obligatie van *f* 350 *f* 50 in eigendom en de rest in vruchtgebruik, eenig porcelein, damast en satijn, wordende na zijns vaders overlijden erfgenamen de kinderen van MARGARETHA BUEKENTOP, en aan gezegde kinderen zijn verdiende maandgeld en zijn tegoed in Indië.

Wij leeren hieruit tevens kennen den naam van P. v. E.'s eerste vrouw, die een dochter was van mr. HENDRICK BUEKENTOP en ELISABETH HENDRICKSD, de eerste licentiaat in de rechten en secretaris van 's Hertogenbosch, en van

daar, bij den aanvang van den inlandschen oorlog, uitgeweken naar Haarlem. Behalve CORNELIS, als tweede kind, werden uit het eerste huwelijk van v. E., die den 10 Februari 1598 te Alkmaar den eed als taalman gedaan en den 5 Me d. a. v. aldaar poorter geworden was, geboren: MARTIJNTJE, gehuwd met SIJMON STELLINGWERF te Alkmaar, MAARTJE (*O. H.* bl. 218), gehuwd met HARMEN JACOBSZ. SCHOONVELT, schoenmaker te Alkmaar, roomsch-katholiek, begraven 10 December 1676, ANNETJE, gehuwd met JORIS WILLEMSZ v. D. LAAN te Edam, en voorts drie kinderen, begraven 17 November 1602, 4 October 1610 en 14 Januari 1613.

Mr. HENDRICK BUEKENTOP liet een vrij belangrijken maar door zijn uitwijken en overlijden te Haarlem ongeregelde boedel na, waarvan hij het vruchtgebruik vermaakt had aan zijne weduwe, onder den last van inventaris met medekennis zijner vier kinderen. Aan dezen last werd niet voldaan; en na het overlijden der weduwe ten huize van haar zoon JAN BUEKENTOP, schout en rentmeester van de baanderheerlijkheid Boxtel, maakten deze en zijn zuster IDA, gehuwd met JOHAN VAN DER STEGEN, zich meester van de nalatenschap, wederom zonder behoorlijke inventarisatie en zonder hunne zusters HENRICA, gehuwd met WILLEM SOMMENS, en MARGARETHA er in te moeien. De laatste en haar man, misleid door JOHAN, die hen wel met twijfelachtig bezit („*snoode goederen*”) bekend maakte maar het betere deel verzwegen, lieten zich door hem bewegen tot uitkoop van hun erfdeel voor eene rente van 25 rijns gulden op de domeinen van Brabant en eene uitkeering van *f* 500, een bedrag dat minder was dan hij wegens hen ontvangen had. Sedert bemerkten zij echter wel voor $\frac{2}{3}$, benadeeld te zijn, daar er rentebrieven, huizen te 's Hertogenbosch en landgoederen te Vucht waren, en MARGARETHA's zusters bij haar huwelijk ieder *f* 1300 genoten hadden. De bedongen betaling geschiedde bovendien niet ten volle, en MARGARETHA trok zich de zaak zoo aan, dat zij tijdelijk in haar verstand gekrenkt werd.

VAN EVERDINGEN daagde nu in 1610, daar zijn zwager BUEKENTOP inmiddels overleden was, diens weduwe ANNA BRINGOLLA voor schepenen van Alkmaar, om inventaris te leveren en rekening te doen van de nalatenschap zijner schoonouders, hem eerst uit te betalen wat de zusters genoten hadden met de sedert verlopen rente, en vervolgens over te gaan tot scheiding en deeling. Vreezende, dat de gedaagde zich beroepen zou op den gedanen uitkoop, „welcke uytcoop alhoewel naer recht niet en mach bestaen oock mede bij het tractaet van treffes [het Twaalfjarig Bestand] wert gederogeert”, verzocht hij de hooge overheid ¹⁾ hem te stellen in den staat als vóór dien. De Hooge Raad stelde

¹⁾ In zijn verzoek noemt v. E. als zijne gedaagden ook zijne behuwbroeders v. D. STEGEN en SOMMENS, maar uit de arrest-rolle van Alkmaar blijkt dit niet.

dit verzoek den 23 Maart in handen van het gerecht van Alkmaar, dat den rechte dag op den 27 November bepaald had; en schepenen veroordeelden 22 Maart 1611 de gedaagde, die drie maal behoorlijk geciteerd maar niet verschenen was, overeenkomstig den eisch van v. EVERDINGEN. Deze verwierf van den Hoogen Raad in Holland ook een schrijven aan de gerechte te Boxtel, om het vonnis tot uitvoering te brengen, hetgeen daar echter geweigerd werd.

VAN EVERDINGEN richtte zich ook tot de Aartshertogen, met verzoek om de erven te mogen dagen voor wethouders van 's Hertogenbosch, ten einde van hen te eischen vernietiging van den uitkoop, inventaris, rekening en scheiding. Den 2 Mei 1611 werd hierop te Brussel gunstig beschikt, en aan wethouders het hooren van partijen en het doen van uitspraak opgedragen; „Ende soo verre sij dien materie van relievieren bevinden gedisponeert te zijn indien gevalle hebben wij den voors. suppliant inde voors. qualiteyt voor als nu gereleveert ende releveeren uyt onser sonderlinge gratie bij desen”.

De bode van Brussel bracht het stuk te 's Hertogenbosch, maar wist niet waar hij het moest bestellen. VAN EVERDINGEN, niets vernemende, schreef om inlichting aan, JACQUES DELLA FAILLE en deze, 7 November den bode sprekende, verwees dien naar den procureur THIERMANS, — die de vijf stuivers port weigerde. DE LA FAILLE betaalde toen en zocht den procureur op, die verklaarde dat v. E. moest overkomen om hem nader te informeeren en geld voor kosten en vacatiën te verstrekken, aler hij iets voor hem verrichtte. Hij had den zomer met jicht te bed gelegen, „zoodat — schrijft DELLA FAILLE — mij dunckt die bequaemste man niet te zijn om syn inpotentie”.

Dat het proces met zoodanige tegenwerking en laksheid niet opschoot is te denken; hoe het verder verliep is ons bij gebreke van bescheiden onbekend: slechts weten wij, dat het den 17 November 1620 tusschen v. E., wiens eerste vrouw in September 1614 (begraven den 27) overleden was, en JAN ORIGO BUEKENTOP, koopman te Antwerpen, zoon en procuratie hebbende van zijne te 's Hertogenbosch wonende moeder, weduwe van JOHAN BUEKENTOP, de schikking werd getroffen, dat v. E., boven hetgeen hij tot dien dag eenigszins mocht genoten hebben, binnen 14 dagen zou ontvangen *f* 375, mits hij ten koste van de weduwe en verdere erfgenamen voor notaris of schepenen van Alkmaar zou passeeren acte van cessie van actie.

Uit een geschrift van niet vroeger dan 1623, wyl de naam van CORNELIS v. E. onder de afstammelingen van MARGARETHA, BUEKENTOP ontbreekt en in de plaats daarvan een kruisje is gesteld, blijkt, dat de *f* 375 niet betaald, en dat te Alkmaar, 's Hertogenbosch of Vucht geen afstand van de nagelaten goederen gedaan was. Waren nu nog geen 30 jaren sedert het verkoopen dier

goederen verloopen, dan zou v. E. (het geschrift schijnt een advies) met den advocaat VAN AMBEL te 's Gravenhage kunnen overleggen hoe men den verkoop te niet zou kunnen doen, om vervolgens tegen ANNA BRINGOLLA, te Antwerpen of te Duinkerken wonende, relievment te lichten, met clause van edict als uitlandige en arrest op hare goederen, ten haren name verhuurd door haar rentmeester te 's Hertogenbosch, met interdict van verkoop; en daarna te procederen tot inventaris, deeling en uitkeering van $\frac{1}{4}$ der nalatenschap, of anders tot betaling der *f* 375 met de daarop verlopen rente tegen den penning 16.

Bij het ontbreken van het trouwregister over de jaren 1612—1618 en van de namen der moeders in de doopregisters van dezen tijd, is langs dien weg niet na te gaan hoe de tweede vrouw van v. E. heette. Maar als mede-eigenaren van een graf in den zuidergang der Groote kerk worden genoemd „AECHE CLAESd. huysvrouw van PR. VAN EVERDINGEN” en haar zoon CLAES JERONIMUSZ., waaruit te besluiten is, dat v. E. hertrouwde met eene weduwe. In de aantekening harer begrafenis, 21 December 1640, heet zij „AECHTIE moer de vrou van v. EVERDINGEN”. Deze zelf, in 1644 nogmaals gehuwd, werd eerst den 23 December 1662, en dus na een hoogen ouderdom bereikt te hebben, te ruste gelegd. Rijk was hij door zijne practijk als procureur en notaris of zijne drie huwelijken niet geworden, want niemand zijner kinderen wilde zijne nalatenschap met de lusten en lasten aanvaarden. CESAR verwierf van de hooge overheid mandement om het onder beneficie van inventaris te doen, en hierop, met instemming van alle crediteuren, vonnis van schepenen, met uitsluiting van andere erfgerechtigden. Nadat hij, een luttel bedrag uit den boedel ontvangen hebbende, het viervoud daarvan aan de schuldeischers betaald had, verzocht hij, door andere „met spijtige woorden” aangesproken wordende, alsof hij vele penningen tot zijn profijt onder zich hield, den gerechte, om van de weeskamer te mogen lichten de daarbij berustende gelden, effecten, stukken en papieren tot den boedel zijns vaders behorende, om daarmede, voor zooverre het strekken mocht, de onbetaalde crediteuren te voldoen; op welk verzoek weesmeesters den 8 December 1668 tot de afgifte werden gemachtigd.

Terwijl de dooptijd van ALLERT, DIEUWERTJE en SCHIEPPEJA bekend is, bleven wij steeds onkundig van dien van JAN en CESAR. Zou die misschien aangeteekend zijn in een niet meer voorhanden doopboek der doleerende gemeente, welke te Alkmaar, toen de remonstrantschgezinde partij de overhand had, gedurende eenige jaren bestaan heeft? Eén kind is nog begraven den 6 September 1621, hetwelk de den 18 Juni van dat jaar gedoopte DIEUWERTJE kan zijn geweest.

Van MAARTJE, hiervoor genoemd, is een kind ter aarde besteld den

1 December 1629, en ANNETJE, weduwe geworden en weder te Alkmaar wonende, zag zich den 20 Juli 1655 door schepenen veroordeeld tot betaling van *f* 117:13:8 aan VECHTER JANSZ. OPDAM, waarvoor zich den 27 Augustus borg stelde de stadsbode JAN AELBERTSZ. SCHILDER, die den 4 Juli van het volgende jaar hiervan betaalde *f* 49, spruitende uit een rentebrief van ANNETJE en eene door den bode verkochte partij garen.

JAN VAN EVERDINGEN, den 28 Februari 1641 door burgemeesteren als procureur toegelaten en den 13 April als zoodanig beëdigd, werd begraven den 11 December 1656, zijn eerste zoontje PIETER den 19 Januari 1644, zijn dochtertje AAGJE den 22 Mei 1654, zijn zoon DAVID den 12 September 1673 en zijn eerste kleindochter MARIA den 8 September 1678.

Van ALLERTS zoon PIETER werd in *O. H.* bl. 220 geen goeds gezegd, en het is te denken dat hij de VAN EVERDINGEN was, die den 1 December 1682 van burgemeesteren van Alkmaar, omdat zijne inwoning schadelijk werd geacht, den last ontving om *f* 25 boete voor de armen te betalen en vóór 's middags 12 uur van den volgenden dag de stad te verlaten, op poene van gijseling en betaling der kosten van sluiten en ontsluiten. Bij dit besluit is aangeteekend, dat v. E. de boete voldeed en in tijds vertrok.

Een FRANS WILLEMSZ. v. E., dien wij geen plaats in de familie weten te geven, is den 7 Mei 1607 begraven.

LAURENS VAN OOSTHOORN (*O. H.* bl. 221) werd den 31 Januari 1658 door schout, burgemeesteren en schepenen in de plaats van JAN v. E. toegelaten als procureur en deed den 2 Februari den eed. Behalve deze betrekking heeft hij het baljuwschap bekleed van Harencarspel, Oudcarspel en Bergen.

